

AJATUKSIA PIENEN YRITYKSEN VARAUTUMISEEN

Pienemmätkin yritykset kohtaavat liiketoimintansa jatkuvuutta uhkaavia tilanteita. Uhat voivat kohdistua yksittäisiin työntekijöihin, yritykseen tai suurempaan joukkoon yrityksiä. Sähkökatko voi kohdistua alueelle, jossa työntekijä tekee etätöitä tai kaupunginosaan, jossa toimitilat sijaitsevat tai pahimmillaan alueelle, joka kattaa kaikki työntekijät ja toimitilat. Silloin kun häiriö kohdistuu yrityksen käyttämän kolmannen tahon tuottamaan palveluun, yrityksen mahdollisuudet estää itse uhkaa ovat rajalliset. Yritys kohtaa katkon yllättäen ja sen korjaaminen on muiden tahojen käsissä.

Yrityksen tavoitteena on näissä tilanteissa järkevää pyrkiä kestämaan yhdestä tunnista maksimissaan kuuteen tuntiin häiriöstä riippumatta. Jos häiriö vaikuttaa suureen alueeseen yli kuusi tuntia, ovat työntekijät todennäköisesti lähteneet hakemaan lapsiaan koulusta tai varmistamaan isovanhempien tai muiden sukulaisten ja läheisten hyvinvointia. Mikäli katko tai häiriö kestää kuutta tuntia pidempään, alkaa myös käsillä olla tilanne, jossa työntekijät tukeutuvat omaan ”72h Kotivara” -varautumiseen.

Kysyttäessä keväällä 2022 yrityksiltä syitä mikä ojaa ne jatkuvuuden kehittämiseen, vastauksissa nousivat esille kassavirran varmistaminen, työntekijöiden palkanmaksu, sopimusvelvoitteiden täyttäminen ja yhteiskunnan resilienssi. Näissä pikavinkeissä on kyse näiden asioiden turvaamisesta lyhyiden alle työvuoron mittaisten katkojen osalta.

Sähkö

Vain harvoilla pienillä yrityksillä on resursseja hankkia generaattoria varavirran tuottamiseen. Joidenkin pienten yritysten käyttämässä toimitalossa saattaa olla oma varavirtageneraattori. Tällöin yrityksen kannattaa varmistaa, että sen laskettu teho riittää myös kyseisen yrityksen toimitiloihin ja mihin varavirta etusijassa käytetään.

Varautumistavoiksi jää tällöin pienten varavirtalähteiden hankkiminen. Ladattuina ne antavat virtaa puhelimille ja tietokoneille useamman tunnin ajaksi. Toinen tapa varautua on hankkia ladattavia pöytälamppuja tai vastaavia valonlähteitä, jotka ovat riittävän tehokkaita turvallisen työskentelyn varmistamiseksi. Esimerkiksi työ, jossa ei tarvita digitaalisia työvälineitä tai sähkötyökaluja, voi useassa tapauksessa jatkua ainakin hetken sähkön katketessa.

Vaikka tietoliikenneyhteydet katkeaisivat, varavirtalähteiden avulla voi jatkaa digitaalista työskentelyä ja saattaa loppuun kesken olevia töitä ja valmistella muita töitä. On olemassa laajakaistamodeemeja, joissa on akku, joka sähkön katketessa toimii jonkin aikaa riippuen akun kunnosta. Toinen vaihtoehto on käyttää älypuhelimien yhteyttä tai älypuhelinia työntekoon. Sähkökatko ei automaattisesti estä työnteon jatkamista.

Tietoliikenneyhteydet

Tietoliikenneyhteys voi katketa yksittäiseen teleoperaattorin kohdistuvan vian tai häirinnän vuoksi. Ongelma voi olla valtakunnallinen tai kohdistua maantieteellisesti rajattuun asiakaskuntaan. Useamman operaattorin toiminnan yhtäaikainen katkeaminen on kuitenkin epätodennäköistä. Sähkön katketessa ensimmäiset tukiasemien varavirta saattaa sammua vartin jälkeen aiheuttaen muihin kyseisellä alueella yhä toimiviin tukiasemiin lisää tietoliikennettä, mikä saattaa näkyä tietoliikenteen hidastumisena tai katkoina. Jos sähkökatko kestää kuutisen tuntia, kaikkien tukiasemien varavirtalähteet tyhjenevät ja tietoliikenneyhteydet ovat poikki kaikilta asiakkailta.

Ainoaksi tavaksi yrittää varmistaa tietoliikenneyhteyksien toiminta jää useamman teleoperaattorin asiakkuus. Katkon koskiessa yksittäistä teleoperaattoria, on todennäköistä että toisen operaattorin palvelu toimii. Oli syynä vahinko, vika, myrsky tai haitanteko, kahden operaattorin käyttäminen turvaa ainakin hetken aikaa työnteon jatkumisen.

Pankkiyhteydet

Kuten tietoliikenneyhteyksien kohdalla, useamman pankin palveluiden yhdenaikainen katko on epätodennäköinen. Siksi tavaksi minimoida pankin palveluiden katkeamisen aiheuttama haitta on käyttää mahdollisuuksien mukaan kahta tai useampaa pankkia. Näin yritys voi mahdollistaa palveluiden ja tavaran myyntien maksut, laskujen laatimisen ja lähettämisen sekä tarvittaessa palkanmaksun työntekijöille. Kannattaa muistaa, että joskus katkon kohdatessa pankin verkkopankkia, voi sen mobiiliversio yhä toimia.

Polttoaine

Polttoaineen saatavuus vaikeutuu alueellisen sähkökatkon tapahtuessa. Huoltoasemien pumput ovat sähkötoimisia ja niiden toiminta keskeytyy. Jos katko kestää useamman tunnin, tässä ajassa normaalisti autoaan tankkaavien tai lataavien määrä kasvaa suureksi ja huoltoasemille voi syntyä pitkiäkin jonoja. Polttoaineen saatavuus vaikuttaa siis osaltaan yritysten toimintaan. Yrityksen työntekijä ei välttämättä pääse töihin, asiakkaan luokse tai yritykselle tulevat tavaratoimitukset estyvät.

Pienen toimijan, jonka työntekijät tarvitsevat autoa työmatkoihin tai liiketoiminnan toteuttamiseen, ainoaksi varautumiskeinoksi jää pitää autoa aina tankattuna tai ladattuna siten, että polttoaineen tai latauksen määrä ei laske pidemmäksi aikaa alle $\frac{3}{4}$ tai $\frac{1}{2}$. Tämä tarkoittaa sitä että aina ennen perillepääsyä olisi hyvä varmistaa polttoaineen tai latauksen määrä ja pyrkiä pitämään se riittävän suurena. Sähkökatko voi sattua sillä aikaa kun hoitaa asioita määränpäässä. Sähkökatkon jatkuessa pidempään autoa voi tarvita myös lasten, isovanhempien, muiden läheisten tai kollegoiden kuljettamiseen ja auttamiseen.

Tiedon käytettävyys

Tiedon käytettävyys on keskeinen tekijä digitaalisen liiketoiminnan jatkamiseksi. Jos tieto ei olisi saatavilla, yritys ei voi jatkaa liiketoimintansa vaikka kaikista muista varautumisen keinoista olisi pidetty huolta. Yksinkertaisia tapoja varmistaa tiedon käytettävyys on varmuuskopiointi ja pilvipalvelujen käyttö.

Pieni toimija voi tallentaa tärkeimpiä tietoja ulkoiselle kovalevylle, muistitikulle tai älypuhelimien muistiin. Myös pilvipalvelujen käyttö on hyvä ratkaisu. Niitä käytettäessä on kuitenkin hyvä varmistaa ja selvittää miten palveluntarjoaja on varmistanut jatkuvuutensa. Jos tieto on vain pilvipalvelun palvelimilla ja niistä katkeaa sähkö tai jokin muu vahinko kohdistuu konesaliin, voi olla ettei tietoon pääsekään käsiksi ja liiketoiminta estyy itse yrityksestä riippumattomista syistä.

Toimitusketju ja keskinäisriippuvuudet

Jokainen yritys on yleensä jollain tavalla riippuvainen muista yrityksistä. Yritys voi tarvita muiden palveluja tai tavarantoimituksia kyetäkseen jatkamaan liiketoimintaansa. Kaikilla pienillä yrityksillä ei ole mahdollisuutta pitää suurta varastoa tai ne eivät ole priorisoituja asiakkaita toimittajilleen. Siksi pienenkin yrityksen olisi hyvä selvittää miten sen toimittajat kykenevät selviämään erilaisista katkoista. Mikäli yritys itse on varautunut ja voi jatkaa toimintaansa, mutta se ei saa tarvitsemiaan palveluja tai hyödykkeitä toiselta yritykseltä, ei varautuminen ole tehokasta.

Johtaminen

Johtaminen on tärkeää jokaiselle yritykselle. Ja johtamisen on jatkuttava myös liiketoiminnan jatkumista uhkaavan tapahtuman sattuessa. Johtamisessa on tärkeä ymmärtää työntekijöiden tarve tiedolle ja selkeälle johtamiselle. Johdon on kyettävä antamaan toimintaohjeet ja aikaa tähän ei aina ole paljoa. Siksi olisi hyvä varautua etukäteen siihen, mitä yritys tekee ja miten sitä johdetaan liiketoiminnan jatkumisen vaarantuessa syystä tai toisesta.

Erilaiset muistilistat ja etukäteen käydyt keskustelut auttavat valmistautuessa. Työntekijöiden tietäessä miten toimia, ei välttämättä tarvita puhelinyhteyksiä tai muita viestintäyhteyksiä toiminnan jatkamiseksi tai sovitun toimintamallin toteuttamiseksi. LUJAT -hankkeen Leirinuoio -mallin käyttö on yksi nopea tapa selvittää, miten yritys selviää eri tilanteissa ja mitä sen tarvitsee tehdä varmistaakseen toimintakykynsä.

Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

**KESKUS-
KAUPPAKAMARI**

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00100 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi